

Hur kan konstnärligt forskningsmaterial tillgängliggöras Open Access?

Karin Söld & Sofia Arvidsson

Paper presenterat vid konferensen

Mötesplats inför framtiden ARBETSLIV • UTBILDNING • FORSKNING

15–16 oktober 2008 i Borås

BORÅS STAD

Stadsbiblioteket

HÖGSKOLAN I BORÅS
Institutionen Bibliotekshögskolan

Bakgrund

Publicering inom konst och design

Den vetenskapliga forskningen inom konst och konsthantverk samt inom den praktikbaserade designforskningen presenterar i stor utsträckning resultat i visuell form vid sidan av det tryckta ordet. I dessa sammanhang är det visuella objektet eller det konstnärliga uttrycket ofta det avgörande för forskningsresultatet och en eventuell tillhörande text ses som ett komplement. Det kan röra sig om konstverk, konsthantverk, designprodukter och objekt som visar resultat av experiment kring ny teknik och nya material inom designområdet. Objekten är ofta av stor komplexitet, de kan bestå av flera delar med ett sammansatt innehåll så som flera olika konstarter och konstnärliga uttryck och nya tekniska innovationer och de kan presenteras i olika form som utställningar, modevisningar, dans, musik och performances. Dokumentation av denna typ av material sker ofta i form av rörliga bilder, stillbilder och ljudinspelningar tillsammans med skriven text.

Forskningsresultat av detta slag är idag underrepresenterat i både svenska och internationella öppna arkiv. Ibland är materialet inte systematiskt dokumenterat och ofta är det inte återvinningsbart och tillgängligt för omvärlden. En anledning är att konst och design är ett relativt nytt forskningsområde där forskarna ofta är konstnärer och designers, inte sällan med erfarenhet av näringslivet där man är van att skydda sina verk och sina produkter från plagiat och stöld. Detta utgör en väsentlig skillnad i förhållande till de traditionella akademiska disciplinerna där publicering och att nå ut med sin forskning är något självklart. Vidare har de verktyg i form av standarder och tekniska lösningar som används vid lärosätena för publicering av forskningsresultat inte varit anpassade för denna typ av visuella och många gånger komplexa material. Här finns ett stort behov av att utveckla modeller för representation av sådant material i öppna digitala arkiv.

Högskolan i Borås

Institutionen Textilhögskolan (THS) vid Högskolan i Borås, utbildar och forskar inom textildesign, modedesign och textilvetenskap med inriktning mot handvävning och textilteknologi. Man arbetar ämnesöverskridande utifrån design- och hantverksmässiga, tekniska, konstnärliga aspekter. Designforskningen inriktas mot praktikbaserad designforskning inom området "smarta" textilier där textildesign, modedesign och textilteknologi samverkar medan forskningen inom området textilvetenskap inriktas mot forskning framför allt kring analys och rekonstruktion av historiska textiliers fysiska, visuella och taktila egenskaper.

Forskningsresultaten inom både designforskningen och forskningen inom textilvetenskap består vanligtvis av något eller några fysiska objekt. Exempel på objekt som förekommer är: materialprover, modeplagg och inredningstextilier innehållande "smarta" funktioner och objekt i form av rekonstruktion av historiska textilier. Performances med koreografi kring nytolkningar av en konstnärs verk liksom rörlig bild, stillbild och ljud, som i sig utgör designobjekt är ytterligare exempel. Objekten och forskningsresultaten i sin helhet dokumenteras vanligtvis i form av fotografi och eller film vid sidan av skriven text.

Projektet

Projektet "Modell för att hantera komplexa digitala objekt i öppna arkiv – med utgångspunkt i konst och design" har sin upprinnelse i en önskan från THS att bättre kunna representera och publicera sin forskning på högskolans webbplats samt erfarenheter från THS och BLR i samband med registreringen av forskningsresultat från THS i högskolans öppna digitala arkiv

BADA (Borås akademiska Digitala Arkiv). Vi blev då varse begränsningar i möjligheten att beskriva forskningsresultat från THS med hjälp av systemets befintliga metadataschema (Dublin Core). Utifrån detta konkreta lokala behov och mot bakgrund av att motsvarande behov finns generellt inom det akademiska fältet konst och design, sökte BLR i samarbete med THS medel från Kungliga Bibliotekets OpenAccess.se-program och beviljades 125 000 SEK för en pilotstudie med titeln ”Modell för att hantera komplexa digitala objekt i öppna arkiv – med utgångspunkt i konst och design”. Projektet är relativt litet, sett till finansieringen, men stort, sett till dess betydelse för högskolans framtida publicering i BADA. Förhoppningsvis får projektet även betydelse för andra lärosäten utanför Högskolan i Borås.

Genomförande

Samarbete

Inför projektansökan förankrades projektidén hos THS ledning där den mottogs positivt och ett samarbete mellan projektgruppen och några forskare och doktorander på institutionen inleddes i ett tidigt skede. Detta för att få möjlighet att utnyttja specialisterna inom ämnesområdet och för att säkra en ömsesidig förståelse för behov och önsknings och klargöra möjligheter och begränsningar.

Diskussioner kring dessa forskares egen informationssökningsprocess har varit viktig, det vill säga hur forskarna själva söker för att finna relevant forskning för sitt eget forskningsområde. Diskussionerna har varit till hjälp för att hitta en gemensam ingång till beskrivning av olika aspekter kring deras verk. Samarbetet ledde fram till att två doktorander verksamma inom området ”smarta” textilier var intresserade av att delta i pilotstudien med ett av sina forskningsresultat med titeln ”Textile dimensions”.

Genom att intervjua forskare har vi inom projektet skapat oss en bild av den forskning som pågår vid THS liksom av vilka olika typer av visuella forskningsobjekt som kan förekomma. Det har visat sig att även om en hel del av dessa objekt har en konstnärlig form och ett konstnärligt uttryck så är merparten resultat av praktikbaserad designforskning där objekten har ett tekniskt/ingenjörsvetenskapligt innehåll tänkta att appliceras på estetiska och designmässiga produkter.

Exempel på liknande projekt

Vi genomförde en mindre undersökning för att kartlägga om liknande initiativ pågår nationellt och internationellt. Förfrågan gjordes på e-postlistorna Biblist, ARTList och ARTList Norden, DSpace General, DSpace Tech och i andra formella och informella nätverk som BLR medverkar i. Vi fick stor respons och positiva kommentarer från kollegor, främst i Norden, om värdet av projektet. Många uttryckte ett behov av lösningar på området liksom en önskan att ta del av resultaten. Kartläggningen kommer att i någon mån fortsätta under hela projekttiden. De resultat den hittills givit som specifikt rör konst och design, är några initiativ bland annat vid Konstindustriella högskolan i Helsingfors, Kristine Fallon Associates i samarbete med Art Institute of Chicago och ett projekt från 2006 vid Goldsmith’s College i London.

Ett projekt av större dignitet är Kultur Project finansierat av JISC (Joint Information System Committee) Projektet leds av University of Southampton i samarbete med University of the Arts och University College for the Creative Arts, VADS (the Visual Arts Data Service) och Leiden University. Detta projekt syftar till att skapa en modell för ett öppet digitalt arkiv inom konst och konsthantverk. Projektet innefattar även policyarbete, copyrightfrågor samt utarbetandet av ett tekniskt ramverk för ett multimedia- och multifunktionellt institutionellt arkiv. Det rör sig om metadatafrågor, digitalt bevarande och underhåll samt tillgängliggörande

av visuellt och konstnärligt material i kompatibilitet med internationella och nationella standarder som är under utveckling. (Kultur Project, u.å.)

Vi har inom projektet tagit del av värdefull information och tips genom Kultur's webbsidor och testplattform. Kultur har hittills kommit långt när det gäller den visuella presentationen av objekten och, i den mån det går att dra slutsatsen från den befintliga informationen i testplattformen, ännu inte så långt när det gäller beskrivningen av objekten i form av metadata.

Metadatastandard

Vidare undersökte vi om det finns några lämpliga redan existerande metadatastandarder att komplettera den i BADA (vars tekniska plattform är DSpace) befintliga standarden Dublin Core med. I denna undersökning var bland annat några riktlinjer i "Creating Digital Resources for the Visual Arts: Standards and Good Practice" (Grout, C. et al. 2001) vägledande, nämligen standardens lämplighet för syftet, dess anseende liksom eventuella tidigare erfarenheter av standarden. En standard för detta sammanhang ska dels kunna beskriva fysiska objekt och gälla för ämnesområdet konst och/eller design, och dels fungera med OAI-PMH, ett protokoll för utbyte av metadata. Det visade sig framför allt vara två metadatastandarder som skulle kunna vara aktuella utifrån de riktlinjer som definierats, dels CDWA (Categories for the Description of the Works of Art) dels VRA Core (Visual Arts Association Core). Båda är metadatastandarder för att beskriva konstnärliga och kulturella objekt, liksom bilder eller andra visuella representationer av objekten. CDWA är mycket omfattande, den består av över femhundra kategorier och subkategorier. CDWA Lite är en förenklad version av CDWA och är ett OAI-PMH kompatibelt XML-schema som utvecklats vid Getty Research Institute. VRA Core skapades av Data Standards Committee som ingår i Visual Resources Association. VRA Core har influerats av bland annat CDWA och Dublin Core och den senaste versionen tillhandahåller ett XML-schema. Både CDWA och VRA Core väletablerade och spridda standarder (JISC 2008). CDWA i sig definierar inte hur man ska formulera metadatafälten, det gör däremot CDWA Lite. Vi valde bland annat därför att använda CDWA Lite för vår pilotstudie.

Testpost "Textile Dimensions"

Forskningsobjektet "Textile Dimensions" utgör exemplet i pilotstudien. Exemplet ska konkret visa hur en post i form av ett visuellt forskningsobjekt skulle kunna beskrivas. Objektet består av flera delar; en bonad och tre kostymer samt elektroniska komponenter. Då kostymerna utsätts för rörelse och vidrörande skapas förändringar av färg och mönster i bonaden. Objektet presenterades dels i en performance med dans och musik, dels i en tidsbegränsad utställning. Analys av "Textile Dimensions" genomfördes utifrån existerande fält i BADA samt kompletterande från CDWA Lite. I ett fall innehöll varken CDWA Lite eller BADA något lämpligt element, och vi fick därför skapa ett lokalt, tillfälligt metadata-schema (kallat bada). För att täcka in alla aspekter av "Textile Dimensions" behövdes ett fåtal fält från CDWA Lite men för att kunna beskriva andra slags objekt från THS kommer förmodligen fler fält från CDWA Lite att läggas till. Posten kompletterades även med en dvd-upptagning, i två olika upplösningar, av den performance där objekten ursprungligen presenterades.

Tillägg i BADA:

Kategori CDWA	Använt metadatafält	Beskrivning
Object/Work - Type	cdwalite:objectWorkType	A term or terms identifying the specific kind of object or work being described. For a collection, include repeatable instances for terms identifying all of or the most important items in the collection.
Materials & techniques	cdwalite:displayMaterialsTech	An indication of the substances or materials used in the creation of a work, as well as any implements, production or manufacturing techniques, processes, or methods incorporated in its fabrication, presented in a syntax suitable for display to the end-user (...).
Current location	cdwalite:locationName.currentLocation	The name and geographic location of the repository that is currently responsible for the work, or, for monumental works and architecture, the geographic location of the work.
Physical description	bada.physicalDescription	A description of the appearance of a work expressed in generic terms, without reference to the subject depicted. This includes the names of any recognizable patterns, motifs, or textures used in the decoration of the work.

Fortsatt arbete

Planer

Planer för resterande projekttid är att tillsammans med doktoranderna och ytterligare några forskare från THS utvärdera resultatet i vårt exempel. Arbetet med kartläggningen av initiativ kring hur konstnärligt material kan representeras Open Access kommer att fortgå och resultatet sammanställas och relateras till vårt projekt här i Borås. Ytterligare anpassningar i BADA kommer att utföras för att göra det möjligt att visa testposten. Pilotstudien kommer att presenteras på konferensen "Mötesplats Open Access" i Stockholm och ett studiebesök på University of Southampton som driver Kultur planeras för januari 2009.

De behov som finns efter projekttidens slut är analys och publicering av fler forskningsobjekt i BADA för att få ett varierat och representativt urval och en utvärdering av hur väl CDWALite lämpar sig för dessa objekt. Därutöver bör VRA Core prövas på dessa objekt och resultaten utifrån respektive metadatastandard bör jämföras och utvärderas. Ytterligare anpassningar i BADA kommer att krävas samt utveckling av nya instruktioner och nya inmatningsformulär. Man behöver också undersöka möjligheterna att leverera data till andra system, både sådana som är anpassade för data av den här typen och system som har mer

generella metadatascheman. Vidare kommer det finnas behov av instruktioner för digital bearbetning av foton och rörliga bilder då dessa ofta måste konverteras till andra format. Policies bör utarbetas för riktlinjer angående vilka filformat och upplösningar som ska användas.

Erfarenheter

Den tveksamhet till att publicera sig Open Access som ofta finns inom konst och designforskningen i förhållande till inom traditionell forskning har vi inte stött på i detta projekt. Intresset för projektet har generellt varit stort vid institutionen liksom enskilda forskares vilja att delta i pilotstudien och att i framtiden publicera sin forskning i BADA. Avgörande för detta har varit en från början öppen attityd kring Open Access vid institutionen och hos enskilda forskare, men troligtvis också det goda samarbete som grundlades redan inför projektansökan.

Referenser

Grout, C. et al. (2001). *Creating Digital Resources for the Visual Arts: Standards and Good Practice*. Oxford : Oxbow Books

JISC (2008). *JISC Standards Catalogue Wiki*. Tillgänglig: <<http://standards-catalogue.ukoln.ac.uk>> [2008-09-02]

Kultur Project (u.å.). *Kultur Project*. Tillgänglig: <<http://kultur.eprints.org/>> [2008-09-02]

Standarder

Getty Research Institute (2006). *Categories for the Description of Works of Art*. Tillgänglig: <http://www.getty.edu/research/conducting_research/standards/cdwa/> [2008-09-02]

Visual Resources Association (u.å.). *VRA Core*. Tillgänglig: <<http://www.vraweb.org/projects/vracore4/index.html>> [2008-09-02]